hvězdárny, tím pronikl až do duše. Přijďte se k nám podívat! Nedokážeme sice přijet na scénu na kole, nenasazujeme si při přednášce o Saturnu na hlavu prstenec, neservírujeme návštěvníkům uprostřed filmu o sluneční soustavě svíčkovou, kterou si neobjednali, nepřepadáváme diváky s vlastnoručně vyrobenou maketou pušky a návlekem na boty na hlavě, ale díky nákaze Pepíkem se ani na našich přednáškách nudit nebudete.

Pepík byl i vášnivý cyklista. Kdyby po otci nezdědil Trabanta, nikdy by asi jiný dopravní prostředek než kolo nepoužil. Na kole jezdil i po Švédsku a v roce 1999 se na něm vypravil za úplným zatměním Slunce do Rakouska. Regionální televizní studio dokonce natočilo reportáž o tom, kterak královéhradecký astronom Josef Bartoška odjíždí za zatměním Slunce na kole se třemi brzdovými okruhy a raketovým pohonem. Mapu si pro jistotu namaloval na tričko. Pepík se stal jednou z fundamentálních postav Ebicyklu. Prostřednictvím cyklistické jízdy od hvězdárny ku hvězdárně šířil radost a dobrou náladu po celých Čechách, Moravě i Slovensku. Na Česko-Slovenském pomezí se ptal na cestu přes kopce s mapou Evropy, kterou vystřihl z levého horního rohu mapy Asie, na kolonádě v Mariánských Lázních, převlečen za kněze, vybíral na obnovu kláštera v Teplé, kterému vybrané peníze skutečně odevzdal, a jako kouzelník Žito s sebou stovky kilometrů vezl v obřím kufru na nosiči kola osmikilogramový kouzelnický plášť a další nezbytné pomůcky, jen kvůli jedinému výstupu při návštěvě zámku, na kterou ale díky němu účastníci exkurze ani průvodkyně do smrti nezapomenou. Kvůli kouzelnické výbavě už v kufru neměl místo na karimatku a spacák. Své zavazadlo si zásadně vozil s sebou, nikdy si je nenechal naložit do doprovodného vozidla.

Takový byl po celý svůj život. Vždy pomáhal druhým, někdy svou pomoc nutil i přes odpor jejího příjemce. Nikdy od nikoho pomoc nežádal a všechny problémy zvládal vlastními silami. Až po letech jsem pochopil, že neutuchající humor je pro Pepíka i lékem na vlastní bolest. Zdravotní problémy, které se před pár lety přihlásily, byly nad jeho vlastní síly. Těžko se smiřoval s tím, že bolesti kloubů nevyléčí tím, že si v dubnu zaplave v ledové vodě Opatovického rybníka. Choroba se nelekla a sama neutekla. Ačkoli mu všichni z jeho okolí nabízeli pomoc, nestál o ni a lékařskou péči přijímal s viditelnou nevolí. Do poslední chvíle se držel ebicyklistického hesla není kopce, který by ebicyklista nevyšlapal, ale ten poslední kopec byl příliš vysoký. K vrcholu zbýval jen kousek. Pepík jej ale zdolat nedokázal. Zemřel 15. října 2006 ve věku 56 let. Bude nám po něm chybět víc než jeho kolo ve stojanu před hvězdárnou.

[1] Veselý, J. *Vzpomínka na Josefa Bartošku* [online]. [cit. 2006-10-30]. ⟨`http://www.astro.cz/clanek/2563/`⟩

POVĚTROŇ

Královéhradecký astronomický časopis

číslo **5/2006**
ročník **14**

Slovo úvodem. 15. října nás navždy opustil Pepík Bartoška. Je nám velmi smutno. Zavzpomínejte si na Pepíka spolu s námi při čtení tohoto Povětroně (a nejen v článcích s jeho jménem).

Miroslav Brož

Obr. 1 — Pepík Bartoška ve svém živlu — mezi lidmi a dalekohledy. Foto Luďek Dlabola.

Elektronická (plnobarevná) verze časopisu Povětroň ve formátu PDF je k dispozici na adrese:

⟨`http://www.astrohk.cz/ashk/povetron/`⟩

Povětroň 5/2006; Hradec Králové, 2006.
Vydala: **Astronomická společnost v Hradci Králové** (4. 11. 2006 na 189. setkání ASHK)
ve spolupráci s **Hvězdárnou a planetáriem v Hradci Králové**
vydání 1., 28 stran, náklad 100 ks; dvouměsíčník, MK ČR E 13366, ISSN 1213–659X
Redakce: Miroslav Brož, Martin Cholasta, Josef Kujal, Richard Lacko,
Martin Lehký a Miroslav Ouhrabka
Předplatné tištěné verze: vyřizuje redakce, cena 35,– Kč za číslo (včetně poštovného)
Adresa: ASHK, Národních mučedníků 256, Hradec Králové 8, 500 08; IČO: 64810828
e–mail: ⟨`ashk@ashk.cz`⟩, web: ⟨`http://www.astrohk.cz/ashk/`⟩

Vzpomínka na Josefa Bartošku

Jan Veselý

Snad každá hvězdárna má svou dobrou duši. Buď otce zakladatele nebo osobu, která vtiskla charakter celé instituci. Duší Hvězdárny a planetária v Hradci Králové byl více než třicet let Josef Bartoška, známější pod jménem Pepík a přezdívkou Žito.

Když jsem jako dítě začalo díky knížce Naše souhvězdí od Josipa Kleczka tíhnout k astronomii a hledat nějaký astronomický kroužek, potkal jsem Pepíka poprvé. Úvod to byl impozantní. Když jsme s kamarádem dorazili jedno prázdninové odpoledne roku 1980 na hvězdárnu, otevřel nám starý pán v modrém pracovním plášti (až později jsme zjistili, že to není vrátný, ale pan Dvořáček, ale to by byl jiný příběh) a když slyšel, že se zajímáme o astronomický kroužek, začal na celou hvězdárnu křičet: „Péééépííííčkůůůů, Péééépííííčkůůůů.“ Stáli jsme jako opaření uprostřed haly provoněné odérem z lihového rozmnožovacího přístroje a čekali, až to přejde. Po chvíli se však z jakéhosi temného zákoutí pod schody vynořil pán v šortkách. Tenkrát mu bylo třicet. Dvě hodiny se nám, třináctiletým klukům, věnoval, pořád povídal a kdybychom nemuseli odejít, aby nám neujel vlak, povídal by asi dodnes. Hned nás zahrnul několika ještě vlhkými lihovými kopiemi návodu na sestrojení dalekohledu a družicových zpravodajů a také přihláškou do astronomického kroužku.

Se začátkem nového školního roku se pak stal naším astronomickým tátou. Vychoval už jednu generaci mladých astronomů před námi a několik dalších po nás. Kromě toho, že nám, sedmákům a osmákům, neváhal vykládat transformace souřadnic, gravitační zákon a dokonce speciální teorii relativity, šířil kolem sebe humor a dobrou náladu. S první generací „kroužkařů“, jak jsou oni mladí nadšenci do astronomie u nás odnepaměti nazýváni, založil Spolek pro objevy a kraviny (SPOK). Zkazky o jejich udatných recesistických činech jsou živé dodnes. To byla další stránka Pepíkovy osobnosti. Své okolí neustále zahrnoval vyprávěním svých neuvěřitelných zážitků. Každému nově příchozímu je vyprávěl znova a vždy něco přidal a přibarvil. Příhody barona Prášila jsou proti těm Pepíkovým smutná komisní nuda.

Když jsem v roce 1988 poprvé nastoupil na hvězdárnu do pracovního poměru, týden mě od smíchu bolely lícní svaly a smál jsem se prý i v noci ze spaní. Rád jsem tytéž příběhy poslouchal znova a znova. Všude, kam přišel, šířil Pepík kolem sebe radost a dobrou náladu a přenášel ji i na ostatní. Nám, pracovníkům